

"چابهار"؛ شاهراه اقتصادی همگرایی منطقه‌ای ایران، هند و افغانستان می‌شود

به گزارش روابط عمومی و امور بین الملل منطقه آزاد چابهار به نقل از ایسنا، پس از خروج آمریکا از برجام و اعلام این که تحریم‌های شدیدتری را برای تهران و کشورهایی که بخواهند با ایران همکاری اقتصادی داشته باشند، اعمال می‌کند، این مساله مطرح شد که توسعه بندر چابهار در پی توافقی که بین ایران، هند و افغانستان انجام شده با مخاطراتی مواجه خواهد شد زیرا بخش زیادی از تعاملات اقتصادی از طریق ارز و مبادلات مالی انجام می‌شود که طبیعتاً تحریم‌ها این حوزه را مورد تهدید جدی خود قرار می‌دهد.

باید در نظر داشت بندر چابهار از دیرباز برای هندی‌ها منطقه‌ای مهم و استراتژیک جهت انجام مبادلات اقتصادی و دسترسی به آبهای آزاد بوده است. همچنین پس از این که توافق بین سه کشور ایران، هند و افغانستان انجام شد، دولت افغانستان از این اقدام ابراز رضایت کرد. زیرا این منطقه می‌تواند موجبات توسعه اقتصادی برای افغانستان را فراهم کند و در کنار استفاده از بندر کراچی موقعیت ویژه‌ای را به لحاظ دسترسی به سایر کشورها برای افغانستان به ارمغان می‌آورد.

حسن روحانی رئیس جمهور کشورمان که در خرداد ماه سال جاری برای شرکت در هجدهمین نشست سران سازمان همکاری شانگهای به چین سفر کرده بود، در دیدار با محمد اشرف غنی رئیس جمهور افغانستان اظهار کرد: «ترانزیت و اتصال کشورهای منطقه و از جمله کشورهای آسیای مرکزی به خلیج فارس دارای اهمیت است و موجب توسعه کل منطقه و فراتر از آن خواهد بود و طرح بزرگ بندر چابهار که به اتفاق هند و افغانستان در حال اجراست، گام بزرگی در مسیر تقویت راه‌های ترانزیتی منطقه است».

همچنین اشرف غنی رئیس جمهور افغانستان نیز در دیداری که با رئیس جمهور کشورمان داشت، با بیان اینکه «با هندوستان در موضوع توسعه بندر چابهار همکاری می‌کنیم»، گفت: «توسعه بندر چابهار نه تنها برای ایران، افغانستان و هند بلکه برای توسعه مناسبات چین با آسیای میانه دارای اهمیت است. امیدواریم با پشتیبانی جمهوری اسلامی ایران که همسایه بزرگ و شریک مهم ما در منطقه است، روند ایجاد امنیت و پیشرفت در افغانستان ادامه یابد».

به گفته کارشناسان، بندر چابهار به لحاظ نظامی و اقتصادی برای هند و افغانستان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا مساعدترین مکان برای ورود و خروج کشتی‌های بزرگ است و عمق آب هم به گونه‌ای است که امکان رفت و آمد کشتی‌های بزرگ را فراهم می‌کند.

با همه این شرایط سوال پیش می‌آید که چرا بندر چابهار برای آمریکایی‌ها اهمیت دارد، علاوه بر موقعیت خاص ژئوپلیتیک و سوق الجیشی این منطقه مهم به لحاظ دسترسی به سایر کشورها و اقیانوس، باید در نظر داشت که آمریکایی‌ها از آنجایی که با ایران مشکل دارند، در هر جایی که امکان توسعه برای ایران فراهم باشد، تلاش می‌کنند تا خلل ایجاد کنند.

هندی‌ها ارتباطات تجاری و اقتصادی زیادی با آمریکایی‌ها دارند در ابتدای امر گمانه‌زنی‌هایی مطرح بود که آمریکا به هند برای انجام سرمایه‌گذاری در بندر چابهار امتیازاتی را اختصاص می‌دهد و حتماً در هر جایی که احساس کند برایش سود و منفعتی دارد در آن منطقه حضور خواهد داشت گرچه حضور آمریکایی‌ها در خلیج فارس با هیچ توجیهی قابل پذیرش نیست.

در این راستا دیدیم که چند روز بعد از اعلام بازگشت تحریم‌ها علیه ایران، وزیر امور خارجه آمریکا از معافیت‌های بندر چابهار از تحریم‌ها خبر داد و اعلام کرد که این اقدام در راستای کمک به توسعه اقتصادی افغانستان صورت گرفته است. همچنین این امکان را فراهم می‌سازد که روند ساخت خطوط راه آهن از این بندر به افغانستان پی‌گیری شود و افغانستان اجازه خواهد داشت تا به روند واردات تولیدات نفتی از ایران ادامه دهد.

تاکنون نشست‌ها و گفت‌وگوهایی برای پی‌گیری توافق سه جانبه انجام شده که در همین راستا عباس عراقچی معاون وزیر امور خارجه کشورمان در سفری هم که اخیرا به کابل داشت در نشستی توافقات قبلی درباره توسعه همکاری‌های اقتصادی، ترانزیتی و استفاده سه جانبه را مورد پیگیری قرار داد.

اوایل ماه جاری نیز نشست شورای هماهنگی موافقت‌نامه تاسیس دالان حمل و نقل میان کشورهای ایران، هندوستان و افغانستان برگزار شد که محمد راستاد مدیر عامل سازمان بنادر در دریانوردی پیشنهادات 10 گانه‌ای را مطرح کرد و گفت: استفاده هر چه بیشتر از کریدورهای مختلف ترانزیتی منطقه، تسهیل و تسریع در دسترسی آسان و ایمن به مسیرهای ترانزیتی، رفع موانع و مشکلات زیربنایی و قانونی، توسعه حمل و نقل چند وجهی، توسعه همکاری‌های منطقه‌ای، حمایت و تشویق بخش‌های خصوصی، مشارکت و سرمایه‌گذاری چند جانبه برای توسعه زیرساخت‌های ترانزیتی منطقه، یکسان سازی قوانین و مقررات بیمه‌ای و بانکی و کاهش نرخ تعرفه‌های حمل و نقل چند وجهی اصلی‌ترین پیشنهادهای ایران به شمار می‌رود که می‌تواند با اجرایی شدن از سوی کشورهای منطقه و عضو این موافقت‌نامه، پیشرفت‌های قابل توجهی را در این عرصه ایجاد کند.

این پیگیری‌ها و گفت‌وگوها میان مسئولان سه کشوری که توافق‌نامه چابهار را امضا کرده‌اند نشان می‌دهد که تا چه اندازه توسعه و بهره‌برداری از این بندر اقیانوسی دارای اهمیت است، از یک طرف پای هند را به خلیج فارس و تنگه هرمز باز می‌کند از سوی دیگر دسترسی افغانستان به کشورهای آسیای میانه، مرکزی و خاورمیانه را فراهم می‌کند.

پیر محمد ملازهی کارشناس مسائل شبه قاره در این مورد با بیان اینکه هندوستان و آمریکا در چابهار منافع مشترک دارند، معتقد است: با توجه به رقابتی که بین چین و آمریکا وجود دارد و آمریکایی‌ها با حضور نظامی و دریایی چین در بندر گوادر-پاکستان- مخالف هستند، از این جهت هندی‌ها را ترغیب کرده‌اند تا به سمت بندر چابهار سوق پیدا کنند، بنابراین آمریکایی‌ها مانع هند نمی‌شوند و به او امتیازاتی می‌دهند تا بتواند در این بندر سرمایه‌گذاری و فعالیت کند.

وی تاکید دارد به این که هندی‌ها شرکت‌های نفتی بزرگی دارند که با شرکت‌های آمریکایی در ارتباط هستند و این شرکت‌ها جرات نمی‌کنند منافع بزرگ خود را قربانی منافع کمتری که از ایران می‌برند، کنند. در مجموع به نظر می‌رسد که در مساله چابهار آمریکایی‌ها مشکلی ایجاد نکنند.

بنابراین سه کشور ایران، هند و افغانستان در توافق‌نامه چابهار بر این نظر هستند تا این بندر هر چه سریع‌تر به توسعه برسد و با توجه به معافیتی که آمریکا از تحریم‌ها برای بندر چابهار در نظر گرفته است اهمیت این بندر و به نوعی عقب نشینی آمریکا را نشان می‌دهد، از طرف دیگر زمینه‌ای را فراهم می‌کند که روند توسعه و سرمایه‌گذاری این بندر با سرمایه‌گذاری هندی‌ها تسریع شود. در این زمینه علاوه بر این که افغانستان می‌تواند فعالیت‌های اقتصادی خود را از طریق دسترسی به آسیای میانه و خاورمیانه گسترش داده و تقویت کند، ایران هم با سرمایه‌گذاری که هندی‌ها انجام می‌دهند می‌تواند به خواسته خود برای رونق و سرمایه‌گذاری در بندر چابهار برسد.

گزارش از: فاطمه خوش نیت، خبرنگار ایسنا

